

LBRIS

We know
books

JEAN-MARIE RAGON

Ortodoxie masonică

Istorie. Rituri. Doctrine

Studiu introductiv:
VASILE ZECHERU

Traducere din limba franceză:
GABRIEL AVRAM

EDITURA HERALD
București

CUPRINS

Studiu introductiv	5
Bibliografie	59
Ortodoxie masonică	61
Capitolul I. Introducere	63
Capitolul II. Ordinul Masonic	72
Capitolul III. Instaurarea francmasoneriei în Franța	77
Capitolul IV. Marea Lojă a Franței	83
Capitolul V. Suspendarea lucrărilor Marii Loje	89
Capitolul VI. Marele Orient al Franței	97
Capitolul VII. Francmasoneria în Anglia	102
Capitolul VIII. Francmasoneria în Scoția	110
Capitolul IX. Francmasoneria și imitațiile moderne	121
Capitolul X. Instituțiile supramasonice sau gradele înalte, în ordine cronologică	133
Capitolul XI. Consiliul împăraților din Orient și Occident	145
Capitolul XII. Masoneria filosofică	160
Capitolul XIII. Ordine și rituri introduse în Franța după anul 1800	184

Capitolul XIV. Masoneria engleză	196
Capitolul XV. Diversele regimuri create în Germania	202
Capitolul XVI. Mărturii despre sistemele masonice din Germania	206
Capitolul XVII. Ordinul arhitecților din Africa sau Frații africani (1767)	227
Capitolul XVIII. Swedenborg	241
Capitolul XIX. Ritul scoțian	271
Capitolul XX. Înființarea unui Suprem consiliu de grad 33 la Paris	291
Capitolul XXI. Despre fratele Pyron	306
Capitolul XXII. Diverse opinii asupra ritului scoțian și gradelor înalte	315
Capitolul XXIII. Universalitatea și unitatea Francmasoneriei	320
Capitolul XXIV. Despre reformarea simbolismului masonic	326
Capitolul XXV. Ordinul judecătorilor filosofi necunoscuți	339

CAPITOLUL I

INTRODUCERE

Înainte de a intra în studiul problematicii noastre, să ne reamintim, pentru a ușura înțelegerea subiectului care ne preocupă, ceea ce spuneam într-o altă carte a mea, *Fastes Initiaticques* (*Sărbătorile inițiatice*), despre originea cât se poate de modernă a Francmasoneriei în Europa. Am văzut în acel volum cum au dispărut, în întreaga lume, vechile mistere inițiatice odată cu distrugerea Alesiei (sau Alisei), marele oraș al Galiei celtice, capitală a mandubienilor, primul oraș din zona lioneză, un fel de Teba a celților, veche metropolă și mormânt al inițierilor, al cultului druidic și al libertății galilor.

Se cunoaște faptul că Vercingetorix, născut în ținutul Arvernes¹, a răsculat întreaga Galie, supusă jugului lui Cezar, cu 53 de ani înainte de Cristos. Vercingetorix a fost numit șeful confederației răsculaților, dar, în ciuda capacităților sale organizatorice de excepție, acest șef celebru al galilor răzvrățiți a fost învins; apoi fiind asediat în anul următor în Alesia, a ținut piept cu mare eroism romanilor, dar a fost nevoit să se predea. După ce a servit drept trofeu de război al învingătorilor, Vercingetorix a fost sugrumat în anul 47 î. Hr., la Roma. Cezar, fiind cuprins de o furie barbară, a masacrat întreaga garnizoană a orașului Alesia, i-a măcelărit pe locuitori și pe preoții colegiului, a jefuit și a ras de pe fața pământului acest oraș bogat și ilustru.

Nu departe de Alesia se afla înfloritorul oraș Bibracte, capitală a celților eduini, suflet al națiunilor primitive, oraș al

¹ Astăzi Auvergne, cu capitala la Clermont-Ferrand. (*N. tr.*)

științelor, faimos, de asemenea, prin colegiul sfânt al Druizilor, prin civilizația sa, prin școlile în care 40 000 de discipoli învățau materii precum: medicină, filologie, gramatică, jurisprudență, filosofie, astrologie, științe oculte, arhitectură și altele. Rival al Tebei, Memphisului, Atenei și Romei, orașul Bibracte avea un amfiteatru pentru gladiatori, înconjurat de statui colosale, care putea adăposti 100 000 de spectatori, un Capitoliu, temple consacrate lui Ianus, Pluton, Proserpina, Jupiter, Apollo, Minerva, Cibeles, Venus sau Anubis, iar în mijlocul acestor somptuoase edificii se afla cel destinat *naumachiilor*¹, cu vastul său bazin de apă, o construcție incredibilă, un monument gigantesc pe care navigau bărci și galere destinate jocurilor nautice. Tot în Bibracte mai existau un Câmp al lui Marte, un apeduct, fântâni, băi publice și vestigii ale unor ziduri antice a căror datare ne duce în timpurile eroice. Dar Sacrosir, șeful galilor revoltați contra despotismului roman în vremea lui Tiberiu, a fost înfrânt în anul 21 d.Hr. de către Silvius, în apropiere de acest mare oraș, sinucigându-se împreună cu conjurații săi, sub ochii asediatorilor. Curtezanii și curtezanele epocii (nici în Galia nu lipseau) au schimbat numele celebru de Bibracte în Augustonodum, care, prin contracție și pentru a eterniza rușinea lingușitorilor, a devenit Autun.

Orașul Arles, înființat cu 2 000 de ani înainte de Cristos, a fost vandalizat în anul 270 d.Hr. Această metropolă a galilor, descoperită la patruzeci de ani după aceea de împăratul Constantin, încă mai păstrează vestigii ale anticei sale splendori: un amfiteatru, un capitoliu, un obelisc de granit de 17 metri înălțime, un arc de triumf, catacombe etc. Astfel s-a sfârșit civilizația celtică sau galică; deja Cezar, ca un barbar demn de Roma sa, înfăptuise mai demult distrugerea misterelor antice prin jefuirea templelor și colegiilor inițiatice și prin masacrarea inițiaților și a druizilor.

¹ Spectacole cu bătălii navale. (N. tr.)

Roma a rezistat timpurilor, dar nu a păstrat decât *micile mistere*, adică acele umbre ale științei secrete; *Marea inițiere* se pierduse.

Istorici ai masoneriei operative vorbesc despre acele corporații de constructori pe care senatul roman le-a trimis în Galia, în urma armatelor romane, pentru a reconstrui cele opt sute de orașe pe care, după spusele lui Pliniu, Cezar le distrusese împreună cu toate monumentele lor celtice și druidice. Acești constructori se poate să fi reconstruit casele sau edificiile mai importante, dar nu au putut să reînființeze colegiile inițiatice. Savanți în arhitectura civilă și sacră, aceștia erau străini de misterele doctrinei secrete, care urma să intre în adormire mai bine de cincisprezece secole, până a fi redescoperită. În fond, aceste asociații de constructori și de feluriți meseriași nu aveau nimic în comun cu vechea doctrină filosofică, pe care nici nu aveau sarcina s-o răspândească, precum nu aveau nimic în comun cu francmasoneria actuală, care nici nu exista în acele vremuri. Dar, se spune, în acele confrerii de lucrători, ei se apelau între ei cu titlul de *frate*; acest lucru nu dovedește însă nimic, căci un inchizitor care se adresa asistenței se servea de aceeași expresie, iar aceia dintre *frații* care nu gândeau și făceau ca el erau condamnați fără zăbavă și arși de vii pe rug. De altfel, exista la Roma un colegiu de *Frați aroali*, alcătuit din doisprezece cetățeni de vază, pentru *Sacrificiile Ambarvale*¹, care, fără doar și poate, nu aveau pretenția de a fi inițiați în misterele egiptene.

Lucrătorii în construcții nu aveau și nici nu puteau avea pretenția de a fi inițiați în mistere. Doar scriitorii neinițiați au fost aceia care, de la renașterea inițierii, spre sfârșitul secolului al XVII-lea, au conferit acestor confrerii de *masoni operativi* o importanță mult mai mare decât aceea a profesiei lor. Acești autori neîndemânatici, ca să folosim un eufemism, au avut succesori care, disprețuind luminile timpului care *înaintează* și

¹ Făcute în cinstea zeiței Ceres, un fel de rugăciuni romane publice. (N. tr.)

dezoăluie, merg pe același drum al rătăcirii, adică cu spatele la lumină, orbecăind prin aceleași tenebre, continuând să confunde lucrările de zidărie cu lucrările masonice.¹

Toate ordonanțele care acordă privilegii acestor confrerii utile confirmă ceea ce spuneam; trebuie doar să consultăm constituția din anul 926, a regelui Edwin, și aprobată de reprezentanții corporațiilor de lucrători ai regatului, constituție prin care s-a întemeiat la York co-fraternitatea lucrătorilor-zidari (*freemasons*). Nu găsim în aceste statute nimic regulamentar, pentru a vorbi despre o societate de tip filosofic; Francmasoneria nu are deci nimic în comun cu această înțelegere a zidarilor constructori, care nu poate fi considerată că a întemeiat mai târziu instituția francmasonică. Regretăm că suntem, față de acest subiect, în dezacord cu frații noștri din Statele Unite ale Americii, care se cred urmașii zidarilor din York. Eroarea lor temporală este prea mare pentru ca frații lor care se pricep la scris să nu-i dezamăgească mai devreme sau mai târziu. Masoneria din York nu era în acele vremuri ceea ce este astăzi Francmasoneria *ritului de York*.

Ceea ce poate fi adevărat în istorisirile care s-au spus despre co-fraternitatea din Heredom (Kilwinning)² în favoarea lucrătorilor-zidari care făceau parte din armata regelui Robert Bruce, în bătălia de la Bannockburn, din 1314, nu poate avea nicio legătură cu instituția francmasonică, ale cărei doctrină și misiune nici măcar nu erau cunoscute în acele vremuri. Înălțarea turnului din Kilwinning, în 1151, este citată ca fiind prima construcție făcută în Scoția de către o corporație de lucrători străini. Trubadurii, apăruiți mai târziu pe acele meleaguri, au atribuit acest fapt ca fiind la originea masoneriei scoțiene, lucru absurd însă; faptul că un arhitect abil ar fi dat exemplu această construcție drept un nou stil, sub numele de *arhitectură scoțiană*, este de înțeles,

¹ Cuvântul francezesc pentru „zidar” este *maçon*; zidărie = *maçonnerie*. (N. tr.)

² În completare, vezi Guénon, R. (2016) – *Francmasonerie și companionaj. Studii și articole*, Ed. Herald, Buc. pp. 287-290. (n. V.Z.)

dar în niciun caz nu ar fi denumit construcția *zidărie* (*masonerie*) *scotiiană*, căci nu vorbim despre *zidărie corintică* sau despre *zidărie dorică*.

Societatea *Capela Sfintei Marii*, fondată la Edinburgh, în 1298; jurisdicția stabilită de regele Iacob I în favoarea lucrătorilor zidari în regatul Scoției; patronatul ereditar acordat, se zice, în 1437 de Iacob al II-lea, în vârstă de 7 ani, lui William Saint-Clair pentru prosperitatea co-fraternității; scrisoarea lui Iacob al VI-lea, protector al acestor zidari, adresată pe 25 septembrie 1590 lui Patrick Copland cu titlul: *supraveghetor în arte și meserii* în districtele Aberdeen, Bamff și Kincardine – ei bine, toate aceste acte nu au nicidecum legătură cu adevărata lume a francmasoneriei. În 1425, parlamentul Angliei a suprimat, pe întreg teritoriul regatului, adunările *masonilor liberi*, pentru că ele *deranjau ordinea prestabilită și pentru că munca lucrătorilor era întreruptă în mod public*. Altfel spus, acestea erau sărbătorile pașnice ale masonilor, care se făceau la solstițiu; au întrerupt însă ele vreodată activitatea instituțiilor publice? Lucrul acesta s-ar fi întâmplat înainte de domnia minorului Henric al VI-lea, despre care se spune că, odată ajuns pe tron, a revocat aceste interdicții. Romancierii masoni atribuie această hotărâre a regelui pe seama lămuririlor pe care le-ar fi primit de la un *freemason* asupra doctrinei corporației sale. De aici se trage acel interogatoriu fabulos, comentat în 1696 de către Leche, pe care monarhul sus-pomenit l-ar fi luat unui novice care urma să se inițieze, înainte de a intra în Ordin; dar confreria constructorilor de clădiri nu a fost niciodată un Ordin, iar o așa-zisă conversație între un rege și un inițiat în științe secrete nu ne este cunoscută oficial. Așadar, și această poveste rămâne una dintre fabulele de care este plină istoria pretins masonică.

Să aruncăm o privire asupra statutelor și regulamentelor co-fraternității șlefuiturilor în piatră din Strasbourg; datate 25 aprilie 1459, aceste acte sunt prost reproduse în câteva culegeri masonice și se bazează pe statutele masonilor liberi din Germania. Nu vom

întâlni în ele decât regulamente pentru lucrători; cu toate acestea, unii autori, asupra erudiției cărora ne abținem să ne pronunțăm, văd în aceste statute și regulamente originea Francmasoneriei, în timp ce textele acestor regulamente nu fac aluzie decât la o origine monahală, cea a *călugărilor constructori*, cu ceremonialul lor, care se mai poate întâlni și astăzi în celebrarea anuală a sărbătorilor confreriilor de meseriași, unde messa solemnă și binecuvântarea pâinii sunt obligatorii.

În 1681, William Penn, un mare număr de englezi și, printre ei, mulți membri ai co-fraternității masonilor liberi au plecat în America, unde a luat ființă Pennsylvania (adică „Pădurea lui Penn”, ținut care a fost cedat acestui quaker de către regele Carol al II-lea). Colonia a întemeiat pe Delaware, în 1683, frumosul oraș Philadelphia, sau Orașul fraților, sau orașul quakerilor (tești filantropi și republicani). Până în 1880, kongresul Statelor Unite ale Americii se ținea în acest oraș, după care a fost mutat la Washington.

O dovadă cât se poate de evidentă și de convingătoare că acești numeroși membri, acceptați în confreria engleză a muncitorilor constructori, nu erau și nici nu se credeau francmasoni este faptul că niciun atelier francmasonic – acest mijloc suprem de unitate și de civilizație, aproape indispensabil într-o colonie ce se înființează – nu a fost întemeiat de ei în capitala lor, pentru singurul motiv că francmasoneria încă nu exista pe globul pământesc. Succesorii lor au fost aceia care, la 51 de ani după întemeierea orașului Philadelphia, au primit mai mulți francmasoni în comunitate și, pe 24 iunie 1734, s-au adresat Marii Loje din Boston (înființată pe 30 aprilie 1733 de către Marea Lojă a Angliei), cerând și obținând constituții pentru a deschide o lojă în orașul lor. Benjamin Franklin, atât de celebru după aceea, a fost primul venerabil al acestei loje.

Dar, în 1646, renumitul anticar Elias Ashmole¹ (1617-1692), mare alchimist, fondator al Muzeului din Oxford, a fost admis

¹ Vibert, L. (2014) – *Masoneria înainte de apariția Marilor Loji*, Ed. Nemira, Buc. pp. 94-05. (n. V.Z.)

împreună cu colonelul Mainwaring în confreria lucrătorilor masoni din Warrington, în care începuseră a fi admiși și indivizi străini de arta zidăriei. În același an, o societate rosacruciană, formată după ideile din *Noua Atlantidă* a lui Bacon¹, s-a reunit în sala de întrunire a freemasonilor din Londra. Ashmole și ceilalți frați ai Ordinului Rosacrucian, recunoscând faptul că numărul muncitorilor meseriași era depășit de cel al indivizilor care lucrau cu inteligența, întrucât numărul primilor scădea pe zi ce trece, iar cei care lucrau cu capul sporeau mereu, s-au gândit că a venit momentul să se renunțe la formulele de primire a acestor muncitori zidari, care nu constau decât în câteva ceremonii aproximativ asemănătoare cu cele folosite de toți meseriașii, ceremonii ce slujiseră până atunci drept pavăză inițiaților, pentru a-și face noi adepți. Ashmole și ai lui au substituit acestor ceremonii, prin intermediul tradițiilor orale de care se foloseau pentru cei care aspirau la inițiere în științele oculte, un mod scris de inițiere, calchiat pe vechile mistere și pe cele egiptene și grecești. Astfel se face că ceremonia de primire în primul grad inițiativ a fost consemnată în scris, aproximativ în felul în care o cunoaștem noi astăzi.

Primul grad având astfel aprobarea inițiaților, gradul de calfă (sau companion, sau tovarăș) a fost înființat în 1648, iar cel de maestru, la puțină vreme după aceea. Dar decapitarea regelui Carol I în 1649 și preferința lui Elie Ashmole pentru Stuarti au adus cu sine mari modificări în structura celui de al treilea grad, cel de maestru, devenit acum biblic, lăsându-i în același timp drept bază această mare hieroglifă a naturii aflată la sfârșitul lunii decembrie. Tot în această epocă s-au înființat gradele de *maestru secret*, *maestru perfect*, *ales*, *maestru irlandez*, al căror erou a fost regele Carol I, sub numele de Hiram; însă aceste grade de coterie politică nu erau profesate nicăieri în altă parte; cu toate acestea,

¹ În completare, vezi Stoenescu, A.M. (2015) – *Istoria ideilor masonice*, (vol. 2) Ed. Rao, Buc. pp. 69-115. (n. V.Z.)

mai târziu, aceste grade vor face parte din panopia ordinului scoțian.

În 1650 însă, membrii ne-zidari, *acceptați* în corporație, i-au conferit ordinului, în secret, mai ales în Scoția, o tendință politică: șefii (*protectorii*) muncitorilor scoțieni, partizani ai Stuartilor, conspirau din umbră pentru reinstaurarea tronului și a regalității abolite de către Cromwell. Aceștia s-au folosit de izolarea în care se găseau freemasonii, pentru a-și ține în localurile lor conciliabulele în care planurile lor puteau fi concepute în siguranță. Decapitarea regelui Carol I trebuia răzbunată; pentru a înfăptui acest lucru și pentru a se recunoaște între ei, partizanii regalității au propus un grad de *templier*, prin care se făcea trimitere la moartea violentă a nevinovatului Jacques de Molay, deci la răzbunare. Ashmole, care împărtășea același sentiment politic, a modificat deci gradul său de maestru și i-a substituit doctrinei egiptene, care alcătua un tot unitar cu primele două grade, o anvergură biblică, un vâl incomplet și disparat, după cum erau cerințele iezuite, în care inițialele cuvintelor secrete ale acestor trei grade le reproduceau pe cele ale numelui marelui maestru al templierilor. Iată de ce, din această epocă, inițiații au privit întotdeauna gradul de Maestru, singurul complement al Francmasoneriei, ca pe un grad ce trebuie refăcut; fără îndoială că, după această reformă, cele două coloane ale templului masonic și parolele primelor două grade au primit nume biblice.

În 1703, s-a luat o decizie importantă a masonilor liberi care admiteau în mod deschis în asociația din Londra persoane străine de arta construcției de edificii. Deja în 1641, conform jurnalului lui Ashmole, corporația primea, ca membri externi, persoane străine de arta arhitecturii materiale, persoane de la care spera să tragă vreun folos sau vreo influență; de aici vine și expresia *acceptat*, adăugată cuvântului francmason pe care, mai târziu, trubadurii au adăugat-o în mod ilegal titlului unui rit echivoc. Însă doar după anul 1691 s-a pus în practică denumirea *free and*

accepted (liber și acceptat) și s-a trecut la admiterea în mod liber în sânul organizației de lorzi, duci, jurisconsulți, negustori, comercianți etc. Masonii filosofi, denumiți *acceptați*, amestecați astfel de multă vreme printre lucrătorii constructori, vor deveni destul de puternici pentru a opera *în mod public* transformarea mult dorită a acestei societăți.

În anul 1714 și-a început domnia regele George I. Autorii masonici privesc această perioadă ca pe *sfârșitul timpurilor obscure ale Ordinului masonic*. Dar se înșală; încă nu exista un ordin masonic; această epocă nu reprezintă decât sfârșitul asociațiilor de muncitori constructori, a căror existență devenise extrem de precară de când secretele lor în domeniul arhitecturii deveniseră domeniu public.

CAPITOLUL II

ORDINUL MASONIC

Ordinul Masonic datează doar din anul 1717; asociația lucrătorilor în construcții nu fusese alcătuită decât dintr-una sau mai multe bresle de meseriași și nu a avut niciodată caracteristicile unui Ordin. În ceea ce privește cuvântul *mason* (zidar), acest calificativ nu a fost creat pentru ei, a fost atribuit lor doar din ignoranță și lipsă de gândire, căci, repetăm lucrul acesta, o lucrare de zidărie (de masonerie) nu este o *lucrare masonică*. În acest an, 1717, corporația nu număra la Londra decât patru societăți denumite Loje, care dețineau registrele și vechile titluri ale co-fraternității și care operau sub șefia ordinului de York. Aceste asociații se reuneau în luna februarie și au adoptat cele trei ritualuri redactate de Elie Ashmole; s-au eliberat de sub jugul ritului de York și s-au declarat *independente*, au constituit un fel de *gubern al confraternității* sub titulatura de Marea Lojă a Londrei¹. Tocmai din acest focar central și unic s-a întemeiat francmasoneria, adică din reînnoirea fătășă a filosofiei secrete a misterelor antice², răspândindu-se la toate popoarele pământului. Primul mare maestru ales a fost Ant. Sayer, care era un gentilom cu gradul de comis. Alți prețiși mari maeștri precedenți nu erau decât patroni ai acestei corporații, la fel cum aveau toate corporațiile protectorii lor.

¹ Altfel spus, Marea Lojă a Londrei s-a desprins din Ritul de York în urma unei schisme. (n. V.Z.)

² Din perspectiva Tradiției, ceea ce Ragon numește *reînnoirea fătășă a filosofiei secrete a misterelor antice* nu este altceva decât o iregularitate. (n. V.Z.)

Este deci evident faptul că francmasoneria a fost profesată la Londra înainte de a fi cunoscută la York, care, cu acest prilej, a organizat proteste și manifestații perfect inutile; compoziția membrilor și scopul acestor două instituții se deosebeau prea tare pentru a le confunda. Masoneria filosofică sau știința civilizației trebuia, mai devreme sau mai târziu, să predomină asupra masoneriei instrumentale sau a artei de a construi clădiri. Această creație a masoneriei speculative, care a fost semnalul unei lupte îndelungate între francmasoni și masonii operativi, dusă între șefii ordinelor din Londra și York, a făcut ca noua organizație să traseze limitele jurisdicției respective. Pentru a-și întări supremația, confreria din York și-a acordat calificativul de Marea Lojă a întregii Anglii. Un calificativ acordat degeaba, căci influența ei scădea, în timp ce societatea rivală făcea progrese rapide. Atunci ritul de York a început să tragă de timp, iar relațiile, în aparență amicale, s-au instaurat între cele două ordine rivale.

În 1720 a avut loc un eveniment regretabil, și anume arderea, la Londra, a arhivelor acestor lucrători. De ce aceste regrete? Ce s-a ars atunci? Devize, planuri, prețuri pentru construcții, memorii de proiectare, regulamente etc. Existau oare inițiatii printre acești constructori, se întreabă unii? Cu siguranță, nu. Dacă arhitectura materială a pierdut unele documente pentru a face comparație cu mijloacele de construcție actuale, arhitectura morală și filosofică nu a pierdut nicio pagină pe care s-o regrete. Însă, fără a se gândi prea mult, unii conferă o importanță exagerată acestui eveniment, comparând arderea acestui maldăr de chitanțe incomode sau neimportante cu incendiul Bibliotecii din Alexandria; este aceeași metaforă care încă îi mai compară pe *zidarii de tencuială (maçons de mortier)* cu francmasonii.

O dovadă că Marea Lojă din Londra nu dorea să-și întemeieze reînțoarcerea la filosofia antică pe baza corporației meșteșugărești din York este reprezentată de faptul că ea și-a datat primele acte în anul 5717. Fapt ce i-a făcut să creadă pe unii scriitori